فەلسەفە درۆی بۆ ڕاڤەکردم!-2-
ئازاد حەمە

هەرزوو فەلسەفە حاڵیکردم دۆزی ڕاستی، لە هەمبەر درۆ، لە تالوکەدایە
بەشی دووەم

دەستپێک

قەرزاری فەلسەفەم. قەرزاریی لەم جۆرەم بەخۆمەوە نەدیووە. هەر زوو فەلسەفە وایلێکردم لەوە حاڵیبم دۆزی ڕاستی، لە هەمبەر درۆ، لە تالوکەدایە و لە ئێستاشدا ڕاستی بە قۆناغێکی دژوار و سەختدا تێدەپەڕێت. هەموو درۆدەکەن. درۆ فۆڕمی جۆراوجۆری لەخۆگرتووە، لێ درۆ هەر درۆیە. هەر سەدە و کاتێک درۆی خۆی هەیە و جۆری درۆی خۆشی بەرهەمدێنێت. نەک هەر ئەمانە، ئەوەش، کە ڕاستی گرنگ نییە و کۆپیەکی زۆریشی لێکەوتووەتەوە. درۆ لە زیادبووندایە. درۆ هێندە بەسەلیقە و ژیرانە دەکرێت، خەریکە جێگا بە ڕاستی چۆڵدەکات. باشە فەلسەفە نەبایە چۆن لەوە حاڵیدەبووم درۆ ترسناکە، خۆی دەگۆڕێت و چەندین لێکەوتەی سەمەرەی خستووەتەوە! ئەلێکساندەر کوێرێ Koyréوتەنی "مێژووی درۆ هێندەی مێژووی مرۆڤ کۆنە. وەکیتر مرۆڤ هەر لە ئەزەلەوە درۆزن بووە. درۆی سیاسیش لەگەڵ لەدایکبوونی شار هاتووەتە دونیاوە".

فەلسەفە خۆشەویست لەبەرد□مانە، لێ من قەرزاریم. بە ڕاڤەکردنەکانی بۆ دیاردەکانی ژیان و بوون بردومیەت□ ک□شک□□انی شادمانی. ئەو شێوە ئامادەبوونەی هۆکار بوو فەلسەفە بێت و بەندە لەگەڵ خۆیڕا ڕاپێچی نێو تێڕامانبکات. هاتنەکەی هەرگیز درەنگ وەخت نەبوو. ئەوەش بە هەنووکەی گەیاندم و ڕۆڵێکی شاراوەشی لە بونیادی هزریمدا بینی. دواتر بەزەقی، قوڵتر، ڕێوشوێنی جیای بۆ بیرکردنەوەم سازاند. لەم بەشەی نوسینەکەم تایبەت بە ‘’من قەرزاری فەلسەفەم’’ پرسیار سەبارەت بە درۆ لە مێژووی فەلسەفە دەجوڵێنم.

درۆناسی بەپێی فەلسەفەی دێریدا

درۆ لە وتندا دەردەکەوێت. بۆیە کردەی درۆ کردەی وتنە، وتنێکی درۆئامێز. ئەم جۆرە وتنە، وتنی درۆیاوی، لە مێژووی فەلسەفە دا چەمکێکی تەمومژاوییە و پرسیاری جۆراوجۆر هەڵدەگرێت. لە دێر زەمانەوە پرسیارە فەلسەفییەکان تایبەت بە درۆ چەمکی تریان

لخگرتووه (بنموونه: هه، نا-در، استی ، نا-استی، استگیی، فریودان، بلبردن ل وتن، ختاندن و.....). بپی ئوی وتنی استی ل کمگی نودا لبردم هشدای و زربوونی درکردنیش کاریگری لسر استی بجهشتووه ئم وایکردووه خودی استی جیگومانبت.
پوختی ئوی لای سرو ئومان پدت نوسینوی “مژووی در” کارکی پویست و درفت ل بردم تگیشتن ل نا-درش دکاتو.
بیرمندی فنسی ژاک دریدا J. Derrida ب وردی ل سای 1997 دا ئاو لو مژوو دداتو. پشتریش فیلسوفان قسی خیان لسر در لمیان گفتوگکردنی استی هبوو. گانوی “مژووی در” ب لاین نابت گر گشت دژ چمکانی (برامبرکانی) در لو گانویدا شنایینخرتسر. هاوکات مژووی در ئو مژووش، ک پ ل دری و درکانی ناو مژووش بشکن لو مژووی مژوو لسر در بمانیدگتو، لرو دگین ئوی بین کاتك ژاك دریدا ل کتبی""مژووی در"" دا ژنیلژیایك (نسبناسی، ئسناسی ، Généalogie ، ژنیلژیایکی هوشانوگران، تایبت ب مژووی در دادمزرنت هوشانوی چمکی در و سرلنو نووسینوی مژووکی دکات ب بناغ ب تگیشتن ل در و ه، ل در و پاساودان، ل در و نیازپیسی، ل استی و نیازپاکی، ل در و نیت، ل در و مبستگری، ل در و برژوندی.
بو شوی بت لای سرو همای بکرا، شوازی هوشانوگری دریدا لم نوسینیدا ئو دم ب چاکی بدیدکرت، ک کار لسر چمکی در و چمک هاوشوکانی دکات و دواتر لسرخ شردبتو ب ناو مژووی در و هوشانوی ئو مژووی ب برپرسیاریتیکی وشتیی لقمددات. لبرئوی ل ووی مژوویو فاکتری جیاجیا کاریگریان لسر برهمهنانی در داناو ئم وایکردووه مژووی در بپی کولتوور و شارستانییکان گانی بتسر و هر کولتوور و شارستانییك مژووی دری تایبت ب خی هبت. واته، دری کوردی دقاو دق ل دری سویدی یان ئیتای ناچت و بپچوانو. درزنکی سیاسی کورد ئو دریان دکات برهمی میژوو و کولتوورکین. دری سیاسی کوردی جوانکیل و هستبزون، بناوی شهیدان و شکپارزی نتویی. وکیتر دری کوردی دریکی لمژین و دووبارن.

پرسیارسازی لم در

گەر فەلسەفەکردن لە پەیوەندیدابێت بە دروستکردنی پرسیار تایبەت بە "درۆ و مێژووی فەلسەفە" ناچارین لەو پرسیارانەوە دەستپێبکەین، کە خۆیان بە دەستپێکی ئەو مێژووە دەزانن: بە "من"ێک لە منەکان درۆ دەکات؟ منی درۆزن چ جۆرە منێکە؟ ئەو شتەی وەك درۆ دەوترێت چییە؟ شتێکە چییە، کە دەبێت بە درۆ؟ درۆ مێژووی هەیە؟ یان بە مێژووە؟ باشە ئەو مێژووەی درۆ دەگێڕێتەوە بەخۆشی درۆدار نییە؟ مێژوویەکی بە درۆ بوونی هەیە؟ بەواتایەکی تر، خودی مێژوو بەشێك نییە لە مێژووی درۆ؟ گەر هاوکێشەکان بەم شێوەیە بێت، باشە شیاوە نووسینەوەی مێژوویەك تایبەت بە درۆ؟ ئایا ئەو مێژووە لەگەڵ مێژووگێڕایی تێهەڵکێش نییە؟ بۆ دەبێت درۆ هەبێت؟ وتنی درۆ پەیوەندی بە وتنی ئەو شتەوەیە ڕاست نییە، یان ئەمە زانیاریمان لەسەر خودی درۆ نییە؟ بەمجۆرە، کاتێك شتێك دەڵێین و زانیاریمان لەسەری نییە ئەوی وتومانە هەڵەیە یاخود درۆ؟ گەر هەڵەمان وتبێت باشە بەوە درۆمان وتووە؟ باشە گفتوگۆکردنی درۆ و هەڵە لێرەوە دەستپێناکات؟ وتنی هەڵە بە مەبەستەوەیە، یان بێ مەبەستە؟ گەر درۆ کردەیەکی مەبەستدار بێت لە وتندا ئەوا ئامانج خەڵەتاندنی ئەویترە. ئەی خەڵەتاندنی خودی خۆی تێدا نییە؟ بەیەتی (بە) درۆکردن پێویستی مرۆق بووە بە درۆکردن، یان ویست بووە بە دەربازبوون لە دۆزەک؟ کەوابێت ئەم پێویستی و ویستە پێمانناڵێت مافێك بە درۆکردن هەیە؟ باشە کە مافی درۆکردنمان پێ دەبەخشێت؟ بۆ ئەم مافە بە وتنی پێچەوانەکەی درۆ نەبووە؟ واتە بە مرۆق لەبەی ئەوە پێویستی بە (ویستی بە) وتنی ڕاستی نەبووە؟ لێرەوە دەمانەوێت بپرسین درۆ جێگرەوی چییە؟ جێگرەوی ڕاستییە؟ یان ڕاستگۆییە؟ گەر کەسێك درۆی کردبێت کەوابێت ڕاستی نەوتووە؟ یان نا- ڕاستی وتووە؟ ئایا ڕاستی نەوتن درۆکردنە؟ کە درۆشمان لەگەڵ دەکرێت پێویستمان بە چییە؟ بە زانینی ڕاستی؟ باشە چۆن بە ڕاستی دەگەین؟ لەڕێگای حاڵیبوون لە درۆ؟ وتنی ناڕاست لەبەر پێویستی و بەرژەوەندی نەبووە؟ باشە ئەم دیاردەیە لە گشت کولتوور و شارستانییەکان بەو جۆرە بووە؟ کەواتە، درۆ و کولتوور، یان درۆ و شارستانی چ پەیوەندییەکیان بە یەکەوە هەیە؟

وێڕای ئەوە، ڕوونتر بپرسین: کام کولتوور، یان شارستانی زۆرترین درۆی تیاکراوە؟ چ سەردەمێك (چاخێک، سەدەیەک)، سەردەمی کۆن، یان سەردەمی نوێ، داهێنانی لە درۆ دا کردووە؟ ئەمە ئێستا، کە لە قۆناغی کۆمەڵگەی پاش پیشەسازی و کۆمەڵگەی ئەلەکترۆنیداین، ئایا درۆش هەندەی ئەو گەشە ئابووری و تەکنیکییە گەشەی نەکردوە؟ واتە درۆش هاوچەرخ نەبووە؟ لێرەوە دەشێت پرسیارەکان ئاستێکی تر وەرگرن: کام چینی کۆمەڵایەتی (هەژار، یان دەوڵەمەند) زۆرتر درۆ

دەکات؟ کام ڕەگەز(نێر یان مێ) درۆزنترە؟ واتە درۆ پەیوەندی بە جێندەرەوە هەیە؟ ڕوونتر بدوێین، درۆ دیاردەیەکی پیاوانەیە، یان ژنانە؟ درۆ تەنیا دیاردەیەکی مرۆییە؟ یان ئاژەڵەکانیش توانای درۆکردنیان هەیە؟ ڕیشەی درۆ مێتافیزیکییە؟ گەر مێتافیزیکییە، ئایا ئایینەکان درۆ دەکەن؟ ئایا ئاین بە لەناوبردنی درۆیە، یان خودی ئاین، لەپێگەی گەڕانەوەکانییەوە، دروستکەری درۆیە؟ مەبەستمان ئایا هەقایەتەکانی ئاین جێگومان نیین؟ مەگەر ئاین بەپێی بانگەشەکانی لەگەڵ درۆ یەکناگرتەوە؟ ئایا درۆکردن لەزانینی دەوڵەت؟ باشە زیرەکی لە درۆکردن بە مانای ئەوە نایەت، کە ئەو زیرەکییە گومانلێکراوە؟
هەر تایبەت بەو لایەنە شیاوە بپرسین: هەندێك ڕەفتاری کۆمەڵایەتی نائاخاوتنانە، وەك زەردەخەنە و ئاماژەکانی دەست، دەشێت ئەمانیش وەك درۆ تەماشابکرێن؟ خێزان، کۆمەڵگە، دامەزراوەکان، مزگەوت، قوتابخانە، زانکۆ، میدیا و شوێنە گشتییەکان (قاوەخانە، پارکی گشتی و...) شوێنی بەرهەمهێنانی درۆ نیین؟ چۆن دەزانین کەسێك درۆی لەگەڵدا کردووین؟ چۆن دەزانین ئەوەی وتراوە درۆیە لەکاتێکدا درۆکەمان ئاشکرانەکردوە؟ باشە درۆ ڕاستی دەشارێتەوە (وندەکات)؟ یان وتنی ڕستی دوادەخات؟کەوابێت لێرەوە دێینەسەر پرسیاری درۆ و شاردنەوە، درۆ و ئاشکراکردن: ئایا ئەم دوو لایەنە گرنگییان بە دیاریکردنی درۆ نییە؟گەر درۆ شاردنەوەی ڕاستی بێت، کەواتە پێویستمان بە ئاشکراکردنی ئەو ڕاستییەیە؟ چۆن دەتوانین بیسەلمێنین کەسێك درۆی کردوە؟ ئەدی دەزگای ئاشکراکردنی درۆ Polygraph دەتوانێت بمانگەیەنێت بە ڕاستی؟ هاوکات شیاوە بپرسین ئایا درۆ لە بەردەم جۆرایەتیدا خۆیدەبینێتەوە؟ واتە دەتوانین باس لە جۆراوجۆری درۆ بکەین؟ ئەی درۆ لە پەیوەندیدا نییە بە بەرژەوەندی و هاوکات بە نیەتیشەوە؟

شوێنێک بە درۆ لە مێژووی فەلسەفە دا

بەئەوەی وەڵامی پرسیارەکانی لای سەرەوە بدەینەوە ئاماژە بەوە دەکەین، کە لە مێژووی فەلسەفەدا درۆ بابەتی گفتووگۆی فەیلەسوفان بووە. فەلسەفە لە ئەفلاتونەوە تا دێریدا، واتە لە یۆنانەوە: ئەفلاتون، ئەریستۆ،دواتر لە سەدەکانی ناوەڕاستدا ئۆگەستینەس Augustinus و لەگەڵ دەرکەوتنی سەدەی ڕێنیسانس لە سەدەی 16، میشێل دی مونتین Michel de Montaigne، دواتر لە سەدەی 18، ڕۆسۆ و کانت، و لە سەدەی 19، نیچە، و لەسەدەی 20 دا، ئەلێکساندەر کوێرێ Koyré ، ئارێنت Arendt، پاشانیش دێریدا وتنی درۆیان خستەتەژێر

پرسیارەوە. بۆنموونە، ئەفلاتون لە دیالۆگی هیپیاسی بچکۆلە (Hippias Minor) ئاماژەی بە بوونی درۆزن و درۆزنەکی فێڵباز کردووە. پاش ئەفلاتون دەبینین گفتوگۆی فەلسەفی ئەریستۆ تایبەت بە درۆ و پەیوەندی درۆ بە مەیل و بە نیەتەوە بە درۆکردن گرێداوە. لای ئەریستۆ توانای درۆکردن گرینگ نییە، بەڵکو گرنگ ئەو مەیلەیە درۆزن بە درۆکردن هەیەتی.

دیارە فەلسەفە لەگەڵ دەرکەوتنی ئامانجی گەڕان بووە بەدوای ڕاستی، واتە درۆ ئەو دوژمنە بووە فەلسەفە هەمیشە کاری بە نەمانی کردووە. درۆ، و[illegible]نە، ئەفسانە، جەهل و خەڵەتاندن ئەو دژە جەمسەرانە بوونە ڕاستی ڕووبەڕوویان بووەتەوە. بەم جۆرە، گەر ڕاستی لە خانەی نا-درۆ دا پۆلینبکەین درۆ لە خانەی نا-ڕاست دا پۆلیندەکەین، بەڵام ئەم پۆلینە پێماندەڵێت دژەجەمسەری درۆ ڕاستی نییە، بەڵکو ڕاستگۆییە، کە دواتر ئەم لایەنە لە توێژینەوەیەکی دێریدا دا ، بەناوی ““مێژووی درۆ””، دەردەکەوێت.

دێریدا کە پێیوایە کردەی درۆ کردەیەکی مەبەستدارە ئەم لایەنە لای ئۆگۆستینۆس ئاڕاستەیەکی دی وەرگرتووە. بە ئۆگۆستینۆس درۆ شتێکی مەبەستییە و مرۆڤ لەگەڵ خودی خۆی دا درۆ ناکات. هاوکات ئۆگۆستینۆس پێیوایە دەکرێت وتنێکی هەڵەمان وتبێت بە ئەوەی درۆشمانکردبێت. ئەم لایەنە بەوە ڕووندەکاتەوە، کە ئامانج لەو درۆیە خەڵەتاندنی ئەوەی تر (کەسی دووەم) نەبووە. وێڕای ئەوە، وتنی شتی هەڵە، کە پێمانوایە ڕاستمان وتوە مانای ئەوە نییە درۆزن بین، بەڵام وتنی ڕاست، کە پێمانوایە هەڵەیە درۆزنمان دەکات. بەپێی ئەم بیرمەندە دەتوانین هەڵە بکەین، بەڵام هەڵەکار درۆزن نییە. واتە هەڵە لە درۆ جیایە. گفتوگۆکەی دێریدا لەمبارەیەوە پێماندەڵێت درۆ لەگەڵ خودی خۆدا نەشیاو و بێمانایە، لەبەرئەوەی ناکرێت مرۆڤ شتێک بە خۆی بڵێت، کە لە ڕاستییەوە دور بێت، لەو ڕاستییەی ئەم مرۆڤە بیریلێدەکاتەوە. ئەمەش ئەو تێگەیشتنەمان لادروستدەکات، کە ئەو کاتەی مرۆڤ درۆ لەگەڵ خودی خۆی دا دەکات ئاگایی بوونی نییە. ئۆگۆستینۆس پێیوایە دەکرێت ئەمە قسەیەک بکەین هەڵەبێت بەبێ ئەوەی درۆشبکەین، ئەگەر پێمانوابێت ئەوەی وتومانە ڕاستە ئەوا مەبەستمان ئەوە نەبووە کەس بخەڵەتێنین. کەواتە دەتوانین قسەیەکی ڕاست بڵێین لەکاتێکدا درۆشدەکەین، ئەمە ئەگەر مەبەست لە وتنەکە خەڵەتاندنی ئەویترێک بێت. دێریدا گریمانی بوونی پەیوەندی دەکات لەنێوان درۆ و مەبەستگەریدا، ئەمەش لەسەر ئەو بناغەیەی، ئەم بیرمەندە پێیوایە سەختە ئەوە بسەلمێنین کەسێک درۆیکردوە بەس دەتوانین ئەوە بسەلمێنین ڕاستی نەوتووە. دێریدا جەغتلەوەش دەکات، ئەستەمە کەسێک درۆ لەگەڵ خۆی بکات. مرۆڤ

ناتوانێت بەمەبەستەوە شتێك بەخۆی بدات، بەخۆخەڵەتاندنی خۆی، کە جیا بێت لەوەی بیریلێدەکاتەوە. هەرچی ڕەسەنە پێیوایە مرۆڤ تەنیا لەو حاڵەتەدا درۆ لەگەڵ خۆیدا دەکات، کە خۆی وەك کەسێکی سەربەخۆ ببینێت.

لە سەدەی ڕێنیسانس و دەرکەوتنی فەلسەفەی مۆدێرنە درۆ بەشێک بووە لە گفتوگۆی فەیلەسوفەکان. میشێل دی مونتین لەمەوە بەدوای ئەوەدا وێڵبووە، ئایا درۆ دژەجەمسەرێکەی تەنیا ڕاستییە، یان درۆ هەزارەها ڕووی تریشی هەیە؟ ئەم لایەنە تا ئێستاش بەشێك لە گفتوگۆی فەیلەسوفەکان تایبەت بە درۆ پێکدەهێنێت. لە سەدەی 18 و لەگەڵ هاتنی فەلسەفەی ڕۆشنگەریی ڕەسە، بە ئەوە دەچن ئەو درۆیەی بە بەرژەوەندی دەیکەیت و ئامانجت زیان گەیاندن نییە بە ئەوانیتر و بە خۆت بە درۆ دانانرێت. تەنانەت ئەوەش، کە وتوتە درۆ نییە، بەڵکو وەناکردنە. سەرباری ئەوە، بەپێی تێگەیشتنی کانت، کە فەیلەسوفی سەردەمی ڕۆشنگەرییە، وتنی ڕاستی پێویست و مەرجدار نییە. واتە ڕاستی دەبێت بوترێت. وتنی ڕاستی ئەرکێکی پیرۆزە و ئەو پیرۆزیەی ڕاستی تەنیا ئاینی نییە، بەڵکو عەقڵیشە. کانت وتەنی، درۆ بەسوود نییە، چونکە درۆ دژ بە ئەرك و ڕەوشتی ئاخاوتنە. ئاخاوتن بە ئەوەیە، کە دەبێت ڕاستی تیابوترێت. ئاخاوتن بەڵێنێکە بە وتنی ڕاستی بەڵام درۆ شکاندنی ئەم بەڵێنەیە. بەم جۆرە، کانت وتەنی، درۆ لادانە لە بەڵێن، درۆ بەجێنەگەیاندنی ئەو بەڵێنەیە درۆزن نەیهێناوەتە دی بە وتنی ڕاستی.

لە سەدەی 19 دا نیچە هێرشێکی زۆر دەکاتە سەر فەلسەفەی بۆرژوا و تێگەیشتنی ئەم فەلسەفەیەش بۆ واتای ڕاستی ڕەخنەدەکات. ئەوەی نیچە بەلایەوە سەیرە ئەوە بووە، کە مرۆڤەکان وتنی ڕاستیان بەلاوە گرینگە نەك لە بەرئەوە خواوەندەک لە خواوەندەکان درۆی حەرامکردووە، بەڵکو لەبەرئەوەی وتنی ڕاستی خۆشترە و هەرچی درۆیە پێویستی بە داهێنان و شاردنەوە و یادە. کەوابێت، درۆ داوای زیرەکی و کارزانییمانلێدەکات، هەرچی ڕاستییە شتێکی ئەوەی پێویست نییە. ئەمەو لە دیدی نیچە درۆ بەرهەمی هەڵەیە، بەڵام لە سەدەی 20 دا دەبینین فەلسەفە بەجۆرێك سەیری درۆ و بەرژەوەندی دەکات، کە یەکانگیری یەکن، بەتایبەت لە بواری سیاسیدا. دیدی کوێریش، فەیلەسوفی فەرەنسی بەڕەچەڵەك ڕووس، بە درۆ قسەکردنە لە مانای سیستەمە سیاسییە تۆتالیتارییەکان بە درۆ. دواجار دەریدا لەڕێگای ئارێنتەوە دەیەوێت مێژوویێك بە درۆ بنوسێتەوە، بەڵام نووسینەوەی ئەو مێژووە بە سانا نازانێت و لەکاتی خستنەڕووی مێژووەکە ئەوە دەردەکەوێت، کە درۆ مێژوویەکی سەربەخۆی هەیە و درۆ لە بواری سیاسەت دا بەشێکە لەو مێژووە. ئەمەی کوێری و ئارێنت سەبارەت بە

درۆی سیاسی قسەیلێوەدەکەن کوتومت لە ئێستا لە کوردستان کارایە. درۆی سیاسی کوردی درۆیەکە دابڕاو نییە لە مێژووی کورد، بەتایبەت مێژووی ناسیۆنالیزمی کوردی. پێشبڕکێی بنەماڵە سیاسییەکان لەسەر درۆی سیاسی ڕێزمانی خۆی هەیە و هێنینەوەی درۆکانیش سۆز و نەتەوەپەرستی ڕایگرتووە(خانەوادەی شەهیدان، هەژاران و بەشخوراوان و…هتد).

لە کۆتایشدا دەڵێین، درۆ فانتازما phantasm (خەیال و خورافیات) نییە هەروەك ئەوەی یۆنانییەکان بۆیچوون و پسەدۆس Pseudos (ساختە، فێڵ، درۆ) یـش نییە، کە هەڵە و خەڵەتاندن پێکەوە کۆدەکاتەوە، هاوکات درۆ دژە جەمسەری هەڵەش نییە، بەڵکو دژەجەمسەری هەرە ڕاستگۆییە. تەنانەت درۆ نامەبەستیش نییە هەروەك ئەفلاتون بۆیچووە. جاریوایە دەزانین درۆ دەکەین، بەڵام ئەمە جیایە لەوەی، کە پێمانوایە درۆ دەکەین، یان نەمانزانیووە درۆمانکردووە. دێریدا پێیوایە ئەستەمە ئەوە بسەلمێنین، کەسێك درۆیکردووە، بەڵام دەتوانین ئەوە بسەلمێنین ڕاستی نەوتووە. لێرە دەکرێت قسەمان هەبێت لەسەر درۆ بە مەبەستەوە و درۆ بەبێ مەبەست (بێ ئاگا و بەبێ هوشیاری). گەر ڕاستیش وتنی ئەو شتە بێت پێویستە بوترێت ئەوا درۆ وتنی شتێکی ترە، وتنەکەش بەمەبەستەوە بێت درۆیە ئەگەرچی لای ئەریستۆ درۆ بە نیەتەوە گرێدراوە، تەنانەت گەر ڕاستی پیرۆزیش بێت هەروەك ئەوەی ئەگەستینەس ئاماژەی پێداوە کەواتە درۆ بە لەدانی ئەو ڕاستییە کە پیرۆزکراوە. ڕوونتر بدوێین: بەئەوەی لە درۆ بگەین پێویستمان بە تێگەیشتنە لە دوانەیی ڕاستگۆیی/درۆ کە ڕیشەی لە وتاری مێتافیزیکی ڕۆژئاوا داکوتیوە. بەپێی وتنی درۆ بەناوی ڕاستییەوە ڕاستی بە بەها دەکات. ئەو ڕاستییەش، کە ناوترێت و دەشاردرێتەوە نابێت بە درۆ. شاردنەوەی زانیاری بەمانای وتنی درۆ نایەت، کاتێك شاردنەوەی زانیاری بەمانای وتنی درۆ دێت. کە شتێکی تر بوترێت. شتێک کە ناڕاستە.

[ئازاد حەمە]

ڕفەرەنسەکان

1.Jacques Derrida. History of the Lie: Prolegomena in: Without Alibi. Transl. P. Kamuf. Stanford University Press, Stanford. 2002. pp. 28–70.

2. Jacques Derrida. Histoire du mensonge prolégomènes. Galilee edition. 2012.

3. Hannah Arendt. “Sanning och Politik”, i Mellan det förflutna och framtiden, övers Annika Ruth Persson. Göteborg: Daidalos, 2004.

4. Arendt A. Lying in Politics. Reflections in The Pentagon Papers in: The New York Review of Books 17, 8/1971, pp. 30–39.

4. Alexandre Koyré . La fonction politique du mensonge moderne. www.jstor.org